

Academician VLADIMIR TREBICI
(28 februarie 1916–13 februarie 1999)

A plecat dintre noi un mare dascăl, un ilustru om se știință și de aleasă cultură, o remarcabilă personalitate.

Dimensiunea golului lăsat prin plecarea dintre noi a profesorului Vladimir Trebici se accentuează cu fiecare zi pentru cei care au fost în preajma lui și au lucrat cu el. Atunci când societatea noastră bolnavă va fi depășit criza pe care o traversează și vom intra în normalitate, iar cercetarea științifică se va așeza pe un alt făgaș și se va bucura de alte perspective, vom realiza mai bine cât de mare este pierderea.

Activitatea didactică universitară a lui Vladimir Trebici își are începuturile în anul 1948, la Facultatea de Drept a Universității București și a continuat apoi, de multe ori în paralel, la Institutul Politehnic, Academia de Studii Economice, Centrul Demografic ONU-România și Facultatea de Filosofie/Sociologie a Universității București. Primele domenii ale acestei activități au fost cele ale statisticii teoretice și economice. Apropierea de demografie, știința care l-a consacrat ca profesor și cercetător, datează de la începuturile anilor '60. Cred că felul în care Vladimir Trebici a pătruns în tainele acestei științe și s-a afirmat cu strălucire merită să fie menționat, pentru că este definitiv pentru modul în care și-a construit profesionalismul și performanța. A învățat demografie predând-o la Academia de Studii Economice începând cu anul 1962. Sau, am putea spune, la fel de bine, a început predarea demografiei învățând-o el însuși. O menționează într-un admirabil capitol al lucrării *Demografie. Excerpta et selecta*, publicată de Editura Științifică în 1996, când Profesorul împlinea 80 de ani. Numai că el s-a apropiat de demografie având tot ceea ce îi trebuia pentru o astfel de întreprindere. La Cernăuți, terminase în 1938 cursurile Facultății de Filozofie și Litere (specialitatea

„*Revista Română de Sociologie*”, serie nouă, anul X, nr. 1–2, p. 215–217, București, 1999

istoria filozofiei, în principal, sociologie și istoria românilor, în secundar) și ale Facultății de Drept. Din 1941 a lucrat, la Institutul Central de Statistică, în cadrul Oficiului de Studii, și i-a cunoscut bine pe Anton Golopenția și Sabin Manuila, străluciți statisticieni, demografi, dar și sociologi. A cunoscut bine cercetările apreciatei școli de sociologie a lui D. Gusti. Toate aceste cunoștințe acumulate în ariile sociologiei, istoriei și filozofiei au fost esențiale pentru formarea demografului de mai târziu. S-au acumulat apoi, în a doua parte a anilor '40 și în anii '50, alte cunoștințe, la fel de importante pentru un demograf și pe care și le-a însușit la Direcția Centrală de Statistică: cele de statistică și economie. Iată cu ce bagaj de cunoștințe s-a apropiat Vladimir Trebici de demografie la începutul anilor '60. Ar mai trebui adăugate însă și alte calități: stăpânirea mai multor limbi străine, o cultură generală de excepție, o capacitate de asimilare și de sistematizare ieșită din comun și un anumit stil de viață și muncă format încă din tinerețe (și pe care l-a urmat până în ultimele zile) și stimulanta atmosferă intelectuală a Cernăuților tinereții sale, o dată cu revenirea Bucovinei în granițele naturale ale României.

Cursul de demografie pe care Vladimir Trebici a început să-l predea în 1962 la Academia de Studii Economice (se intitula, de fapt, „Statistica populației”) nu putea neglija literatura sovietică a acelor ani. Încet, încet însă, acest curs a suferit modificări prin introducerea multor elemente și componente din literatura demografică franceză și, mai târziu, din literatura de limbă engleză. Nu a fost neglijată literatura demografică românească din perioada interbelică (lucrările lui P. Râmneamțu, S. Manuila, I. Banu și alții). În plus, participarea la numeroase reuniuni științifice internaționale a reprezentat o sursă de continuă conectare a cursurilor sale la rezultatele cercetării științifice internaționale.

Cursurile profesorului Vladimir Trebici erau prilej de admirație, pentru felul în care știa să transmită mesajul, și de bucurii ale minții, pentru conținutul prelegerilor sale, îmbrăcate în impresionanta sa cultură generală, filozofică și istorică.

Din activitatea didactică a Profesorului s-au născut admirabile manuale, tratate, lucrări enciclopedice și dicționare. Ar fi făcut și mai mult la catedră, cu certitudine, dacă într-o societate bolnavă de o anumită ideologie personalitatea, verticalitatea și munca Profesorului ar fi fost apreciate la adevărata lor valoare.

Opera științifică a Profesorului este impresionantă, nu numai prin numărul de lucrări publicate dar și prin domeniile abordate. Ea acoperă ariile demografiei, statisticii, economiei, etnografiei, sociologiei, istoriei. Domeniul în care Profesorul s-a simțit cel mai bine este însă cel al demografiei. Caracterul interdisciplinar al acestei științe corespundea de fapt solidei sale pregătiri universitare și vastei sale culturi generale. Aceasta și explică faptul că aproape toate ariile demografiei se regăsesc în preocupările sale științifice. Lista lucrărilor elaborate este impresionantă. Câteva zeci de cărți, capitole de lucrări, dicționare, sute de studii, articole, recenzii și note în reviste din țară și străinătate, zeci de comunicări la

manifestări științifice naționale și internaționale. Nu mai amintim de conferințe, de numeroasele sale prezențe în presa scrisă, la radio și televiziune.

Activitatea științifică a profesorului Vladimir Trebici s-a bucurat de o largă recunoaștere și apreciere în lumea științifică internațională. Prin prezența sa la numeroase reuniuni științifice peste hotare a reprezentat în mod strălucit știința românească. A fost membru al Uniunii Internaționale pentru Studiul Științific al Populației, al Asociației Europene pentru Studiul Populației, al Asociației Internaționale a Demografilor de Limbă Franceză, al Societății Europene pentru Economia Populației, al Societății Cehoslovace de Demografie, al Institutului Internațional de Statistică.

Cercetarea demografică românească nu a avut niciodată sub regimul comunist un cadru adecvat de desfășurare. Un institut sau centru de demografie nu erau compatibile cu politica pronatalistă forțată și brutală a vechiului regim. Din această perspectivă, opera științifică a profesorului Vladimir Trebici este și mai valoroasă.

Schimbările politice de după 1989 au însemnat pentru Vladimir Trebici, mai întâi, o firească recunoaștere a întregii sale activități științifice prin conferirea titlului de membru al Academiei Române, numele său figurând astfel alături de cele ale altor ilustre personalități științifice bucovinene răsplătite cu acest înalt titlu. Preocupările științifice s-au orientat, în bună măsură, spre istoria și demografia Bucovinei, spre geopolitică. A contribuit cu toate energiile sale la renașterea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (al cărei președinte de onoare a fost) și la activitățile acesteia. Ultimii ani ai vieții profesorului Vladimir Trebici au fost dedicați, în mare parte, creării și conducerii activităților Centrului de Cercetări Demografice al Academiei Române, înființat în august 1995 și care îi va purta numele.

Dispariția unei mari personalități științifice este o imensă pierdere pentru orice domeniu al cunoașterii. Pentru aria științelor sociale, unde amprenta regimului totalitar a lăsat urme atât de adânci în materie de competență veritabilă, această pierdere este și mai dură. Iar pentru firava noastră demografie, plecarea profesorului Vladimir Trebici este nu numai o pierdere imensă, ci și irecuperabilă. Cei care l-am cunoscut îndeaproape și am lucrat cu el știm bine acest lucru. Tot ceea ce ne rămâne de făcut este să încercăm a-i urma pilda și să păstrăm în inimile noastre imaginea celui care a fost profesorul, omul de știință și academicianul Vladimir Trebici.

Prof. univ. dr. Vasile Ghețau
Universitatea București